DOI: [10.32702/2307-2156-2020.6.53](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2020.6.53)

УДК 35.088

*С. П. Кошова,
старший викладач кафедри управління охороною здоров'я
Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика
ORCID ID: 0000-0002-7637-4311*

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ АДАПТИВНОГО НАВЧАННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

*S. P. Koshova
senior lecturer of Healthcare Management Department
Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education, Kyiv, Ukraine*

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF CIVIL SERVANTS' ADAPTIVE TRAINING

Від рівня професійної компетентності державних службовців, їх здатності до постійного особистісного та професійного розвитку залежить ефективність впровадження управлінських рішень і реалізації державних програм розвитку країни.

Метою статті є удосконалення теоретико-методологічних засад адаптивного навчання державних службовців у сучасних умовах господарювання.

В статті використано такі наукові методи: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, індукції та дедукції.

Адаптивне навчання державних службовців є соціально орієнтованою, навчальною і розвивальною моделлю цілеспрямованого процесу взаємодії педагога, тих, хто навчається і джерел інформації. Його основною характеристикою є поєднання адаптивної та адаптуючої діяльності.

Функціями адаптивного навчання державних службовців є забезпечення: психологічної мотивації адаптації; організаційно-цільової адаптації; змістової адаптації; технологічної адаптації; управлінської адаптації; контрольно-оціночної адаптації.

Провідними принципами адаптивного навчання державних службовців є: гнучкість, відкритість, орієнтація на реальні потреби, варіативність; нове розуміння загальної культури державних службовців в інформаційному суспільстві; інтеграція культурно-історичного та ціннісно-аксиологічного феноменів; реалізація інтегративно-модульних технологій навчання; забезпечення грамотності та компетентності, розвитку загальної інтелектуальної культури, створення наукової бази у професійній сфері.

Сучасним інструментарієм вдосконалення адаптивного навчання державних службовців є розроблення і впровадження інтелектуальних навчаючих систем. Інтелектуальний аналіз рішень – це процедура перевірки, при якій навчальна система здатна проаналізувати відповіді державних службовців на тестові завдання, вказати, що саме неправильно чи неповно висвітлено у відповіді та, як наслідок, які знання недостатньо засвоєні державним службовцем. В зв'язку з цим, інтелектуальні навчаючі системи можуть надавати

державним службовцям детальну інформацію про помилки та, відповідно, адаптувати навчальний процес до індивідуальних особливостей державних службовців.

The civil servants professional competence level, their ability to constantly personal and professional development depends on the effectiveness of implementing managerial decisions and state development programs in the country.

The article purpose is to improve the civil servants adaptive training theoretical and methodological foundations in modern economic conditions.

The article uses the following scientific methods: analysis, synthesis, comparison, generalization, induction and deduction.

Civil servants adaptive training is a socially oriented, educational and developmental model of the purposeful process of interaction between the teacher, students and information sources. Its main characteristic is adaptive activities' combination.

The civil servants adaptive training functions are to provide: psychological motivation for adaptation; organizational and target adaptation; content adaptation; technological adaptation; managerial adaptation; control and evaluation adaptation.

The civil servants adaptive training leading principles are: flexibility, openness, orientation to real needs, variability; a new understanding of the civil servants general culture in the information society; cultural-historical and value-axiological phenomena integration; integrative-modular training technologies implementation; ensuring literacy and competence, common intellectual culture development, a scientific base creation in the professional sphere.

Modern tools for improving civil servants adaptive training are the intelligent training systems development and implementation. Decision analysis is a verification procedure in which the training system is able to analyze the civil servants responses to test tasks, indicate what exactly is incorrectly or incompletely covered in the answer and, as a result, what knowledge is insufficiently acquired by the civil servant. In this regard, intelligent training systems can provide civil servants with detailed information about mistakes and, accordingly, adapt the educational process to the civil servants individual characteristic.

Ключові слова: адаптивне навчання; державна служба; державні службовці; функції; принципи; інтелектуальні навчаючі системи; інтелектуальний аналіз рішень.

Keywords: adaptive learning; civil service; civil servants; functions; principles; intelligent learning systems; intelligent decision analysis.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасна держава характеризується багатоманітністю цілей, завдань і функцій, від професійного і чіткого виконання яких залежить ефективність функціонування того чи іншого державно організованого суспільства.

Світовий досвід і стан сучасних відносин в Україні свідчить, що сучасне суспільство не може нормально функціонувати і розвиватися поза державою, незалежно від її упорядкованого впливу на розвиток найважливіших суспільних відносин. Це зумовило необхідність створення кваліфікованого і ефективно функціонуючого, державного апарату.

Водночас діяльність держави, результати виконання нею політичних, економічних, соціальних, організаційно-управлінських і правових функцій визначаються системою створених у всіх гілках державної влади органів, їх організаційно-структурною побудовою, якісним складом кадрового потенціалу органів, служб і підрозділів державної служби.

В умовах системного реформування державної служби порушено проблему якості й професійної компетентності кадрів, оскільки публічна служба постає одночасно як суспільний інститут, діяльність, система правил роботи з виконання функцій держави і персонал, спроможний ефективно виконувати ці функції. Від рівня професійної компетентності державних службовців, їх здатності до постійного особистісного та професійного розвитку залежить ефективність впровадження управлінських рішень і реалізації державних програм розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується

означена стаття. Дослідженню теоретико-методологічних засад реформування державного управління присвячено чимало наукових праць [2; 7; 15; 16; 18; 21; 23]. Зокрема, Витко Т. Ю. [2] та Іщенко М. І. [7] розкривають дефініцію «державний службовець» у контексті поняття «державна служба».

Надворняк Я. [15], Панова Н. С. [16] та Перов А. [18] акцентують увагу на правових засадах професійного навчання державних службовців.

Сабадош Г. О. [21], Чебоненко С. О. [23], Яремчук І. А. [24] з'ясовують проблемні питання функціонування системи професійного навчання персоналу державної служби.

У наукових працях зазначено, що готовність суспільства до глобальних перетворень значною мірою визначається ступенем розробленості системи навчання державних службовців, її орієнтацією на розвиток особистості, творчих здібностей, професійної та соціальної компетентності. Водночас перехід до інформаційного суспільства, розширення видів діяльності людини, «криза компетентності» зумовили якісні зміни в системі навчання державних службовців: перехід від концепції навчання на все життя до концепції навчання впродовж життя, пошук нових підходів, нових технологій, нових навчальних систем.

Навчання державних службовців має переосмислити свою місію та перевизначити багато своїх функцій, зокрема в поглядах на суспільні потреби в навчанні та тренуванні впродовж усього життя. Водночас ідея безперервного навчання не може бути нав'язаною суспільству ззовні з метою його перетворення, оскільки власне суспільний розвиток забезпечує іманентні умови для реалізації концепції безперервного навчання на основі збільшення різноманітності навчальних форм. Створення системи адаптивного навчання державних службовців може слугувати відповіддю на виклики сьогодення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є удосконалення теоретико-методологічних засад адаптивного навчання державних службовців у сучасних умовах господарювання.

В статті використано такі наукові методи: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, індукції та дедукції.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Уперше термін «адаптація» (від лат. adaptation, що означає – прилаштування, пристосування) став використовуватися Аубертом Х. у XVIII ст. для опису здатності живого організму пристосовуватися до зовнішніх умов, що змінюються, а в узькому значенні – для позначення змін чуттєвості органів почуття під впливом подразників. Нині дане поняття використовується в багатьох галузях знань: кібернетиці, менеджменті, педагогіці, психології, соціології, фізіології, економіці, андрагогіці [17; 19].

Поняття адаптивності, у певному сенсі, можна вважати найбільш загальним поняттям педагогіки. Наприклад, Артамонов Є. Б., Панфьоров О. В. [1] визначають зміст навчання як «педагогічно адаптований соціальний досвід». Саме навчання допомагає «входженню в життя», адаптації в ньому, але, щоб стати певним адаптером, навчання повинно бути адаптованим до реалій життя людини, до її потреб, що особливо важливим є у навчанні державних службовців. Тому, з одного боку, через навчання здійснюється адаптація державних службовців до нових умов її життя та роботи, а з іншого боку – відбувається адаптація самого навчання до життя конкретних суб'єктів.

Важливо зрозуміти, як забезпечується у процесі навчання різних груп суб'єктів реалізація адаптаційної функції. Відомо, що у навчанні адаптація розглядається як двосторонній взаємообумовлений процес пристосування соціально-освітнього середовища (інституції навчання) до особистості, а також активного включення суб'єкта навчальної діяльності у проектування адаптивного інформаційно-освітнього середовища та розроблення індивідуальних освітніх маршрутів.

Як бачимо, адаптивне навчання є соціально орієнтованою, навчальною і розвивальною моделлю цілеспрямованого процесу взаємодії педагога, тих, хто навчається і джерел інформації. Його основною характеристикою є поєднання адаптивної та адаптуючої діяльності. Звідси, застосування адаптивного навчання в освіті державних службовців є умовою її ефективності. Воно здатне надати державним службовцям можливості розвитку мобільності, компетентності, творчості, здатності адекватно реагувати на динамічні життєві ситуації, ефективно розв'язувати проблеми і досягати певного результату. Адаптація – важливий напрям у системі інформаційної підтримки навчання. Саме навчання державних службовців сприяє адаптації особистості в сучасному інформаційному суспільстві, відіграє провідну роль у підвищенні конкурентоспроможності країни.

Політика Європейського Союзу пропонує глибокі перетворення та оновлення сектору освіти суб'єктів навчання, намагається посилити його та пристосувати до нових потреб в освіті, котрі виникають у громадян будь-якого віку, усе більше підкреслюючи цінність людини як «головного європейського надбання і стрижневого елемента будь-якої політичної діяльності європейського товариства».

Документи європейських самітів підсумовують, що освітні системи повинні адаптуватися до нових реалій XXI століття; освіта суб'єктів навчання і безперервна освіта мають стати «головною політичною програмою громадянського товариства, соціальної єдності та зайнятості» [8].

Розглядаючи адаптивне навчання в контексті управління освітньою системою у закладах вищої освіти, у дослідженнях [13; 14; 20] визначено його основні функції. До них віднесено: полегшення й стимулювання діяльності у процесі фахової підготовки, максимально наближеної до професійної; створення інтелектуальної та емоційної атмосфери у процесі навчання через досвід; надання педагогічної допомоги та психологічної підтримки у розв'язанні проблемних, професійно значимих ситуацій інтерактивними, фахово-доцільними методами безпосередньої взаємодії учасників освітнього процесу.

На основі аналізу та узагальнення підходів науковців [4; 6; 10] визначено, що в умовах активного використання інформаційних технологій у процесі адаптивного навчання державних службовців основними його функціями є забезпечення: психологічної мотивації адаптації; організаційно-цільової адаптації; змістової адаптації; технологічної адаптації; управлінської адаптації; контрольно-оціночної адаптації (табл. 1).

Таблиця 1.
Функції адаптивного навчання державних службовців

Функція	Характеристика
Психологічна мотивація адаптації	Базується на перебудові стереотипу дій особистості, її мислення, розуміння активної ролі у виборі стратегій і методів роботи щодо досягнення прогнозованого результату навчальної діяльності
Організаційно-цільова адаптація	Виражається у зближенні цілей учасників і системи організації навчального процесу на основі врахування їх індивідуальних особливостей
Змістова адаптація	Передбачає відбір функціонально орієнтованого матеріалу, варіативність навчальних планів і програм, розвиток нових моделей інтегративного навчання
Технологічна адаптація	Включає проектування технологій, прийомів і методів різноманітного і диференційованого навчання з альтернативним вибором форм проведення занять, засобів особистісно орієнтованого управління навчально-пізнавальною діяльністю (система самодіагностики, самоконтролю, самокорекції). Технологічна адаптація розуміється як можливість пристосування навчальної програми до особливостей конкретного процесу навчання з метою його оптимізації
Управлінська адаптація	Характеризує зміни соціально-освітніх орієнтацій функціонування і розвитку адаптивної системи. Остання прагне не тільки пристосуватися до індивідуальних особливостей тих, хто навчається, а й гнучко реагувати на соціокультурні зміни. Це дає можливість здійснити адаптацію суб'єкта навчання до життя в суспільстві, створює умови для свідомого вибору і засвоєння навчальних програм
Контрольно-оціночна адаптація	Пов'язана з тим, що суб'єкти навчання, які належать до однієї соціальної групи, по-різному сприймають і засвоюють однаковий за змістом навчальний матеріал. Це потребує різних форм контролю

Джерело: сформовано на основі опрацювання матеріалів [4; 6; 10; 13; 14; 20]

Для ефективної організації адаптивного навчання державних службовців наступним аспектом дослідження став аналіз відповідних літературних джерел для добору провідних принципів адаптивного навчання. Склад таких принципів у працях різних науковців неаналогічний.

Так, група науковців [3; 12; 22] називає у їх складі принципи активності, самостійності, індивідуальності, систематичності і послідовності. За ними принцип активності реалізується в діяльності (навчальній), кінцевим результатом якої є вміння не тільки розв'язання завдань за алгоритмом, а й самостійне конструювання алгоритму при виконанні творчих завдань. Принцип самостійності відображений у формуванні вмінь самостійно орієнтуватися в нових темах, самостійно мислити і вмінь добору алгоритмів при виконанні нових завдань. Реалізація адаптивного навчання крізь принцип індивідуалізації ґрунтується на особливій взаємодії суб'єктів навчання і викладача, при якому враховуються індивідуальні особливості суб'єктів навчання. На наш погляд, саме такий підхід формує високий рівень інтелектуального розвитку.

Принципи систематичності і послідовності забезпечують формування логічних, послідовних знань, вмінь і навичок не тільки в межах однієї теми, але впродовж вивчення різних тем. Інші науковці, окрім вище вказаних принципів, доповнюють їх перелік дидактичними принципами, які спрямовані на продуктивність навчання з урахуванням індивідуальних можливостей суб'єктів навчання. Але їх реалізація, на думку цих науковців, можлива при комплексному взаємозв'язку з іншими загальноприйнятими дидактичними принципами [5; 9; 11].

Розглядаючи інформаційні технології як засіб адаптивного навчання, Гадомської А. А. [3] наводить дещо інші його принципи. Їх основою є особистісна індивідуалізація, на базі якої конструюються індивідуальні освітні маршрути.

У праці Федусенко О. В., Федусенко А. О., Доманецька І. М. [22] застосування інформаційних технологій також розглядаються крізь призму адаптивного навчання. При цьому науковець принципи адаптивного навчання ґрунтує на основі індивідуалізації мислення та методологічного вміння підлаштуватися під навчальні потреби.

У дослідженнях Доманецька І. М., Федусенко О. В., Хроленко В. М. [5] адаптивний підхід опирається на систему загальних і специфічних дидактичних принципів, що взаємопов'язані. До першої віднесено науковість, індивідуалізацію навчальної діяльності, свідомість і активність, системність, послідовність. Друга містить принципи динамічності, усвідомленої перспективи, варіативності методичного забезпечення,

паритетності.

Найбільш ґрунтовно у літературі описані та функціонально розмежовані принципи адаптивного навчання у праці Літвінкової М. Б. [11]. Науковці виокремлюють три групи таких принципів. Серед них базові, які регулюють адаптивні процеси у вищій школі; ключові, що сприяють адаптації суб'єктів навчання до міжособистісних, інтерактивних технологій фахової підготовки та загально дидактичні, які регулюють освітні процеси у середній і вищій школі із засвоєнням знань, умінь і навичок та формуванням здатностей їх застосовувати в практичній діяльності.

На думку авторів, ці групи принципів функціонують як «система, якщо, з одного боку, вони виступають як основні вимоги до педагогічної взаємодії викладачів і суб'єктів навчання, з іншого – їх адекватне дотримання набуває статусу дидактичних і психологічних умов якісної реалізації адаптивних функцій процесу фахової підготовки вчителя до професійної діяльності. Здійснення дій із реалізації базових і ключових принципів, що забезпечують адаптацію суб'єктів навчання у процесі вивчення змісту фахових дисциплін як відносно автономних (наприклад, методики навчання окремих дисциплін), регулюються загально дидактичними принципами предметного навчання. Зокрема, загально дидактичний принцип індивідуалізації й диференціації навчання, вимагає опори на індивідуалізовані здатності кожного суб'єкта навчання, активно-діяльнісне охоплення його пізнавальною взаємодією. З іншого боку, варто зважати на індивідуальні можливості кожного диференціювати зміст навчального матеріалу за його структурою (теоретичний, емпіричний чи фахово-практичний або їх поєднання на одному уроці) та рівнями їх засвоєння (сприйняття-відтворення; усвідомлення-розуміння; осмислення, узагальнення-застосування знань, умінь і навичок)» [9].

Керуючись наведеним науковим доробком, провідними принципами адаптивного навчання є загально дидактичні. Однак, у працях інших науковців, які наведені вище, класифікації принципів адаптивного навчання відсутні. Тому під час їх добору у дослідженні здійснено загальний аналіз їх складу за даними різних науковців (табл. 2).

Таблиця 2.
Принципи адаптивного навчання

Принцип	[3]	[22]	[12]	[5]	[11]	[9]
Сукупності фронтальних, групових та індивідуальних форм навчання						+
Варіативності методичного забезпечення					+	
Індивідуалізації	+	+	+	+	+	+
Диференціації	+		+			
Активності			+		+	+
Самостійності			+			+
Системності			+		+	
Послідовності			+		+	
Соціально-особистісного розвитку				+		
Культурно-історичного та ціннісного розвитку				+		
Компетентнісного підходу				+		
Коригування мислення та діяльності суб'єктів навчання		+				
Адаптивного управління інноваційними моделями організації навчання		+				
Всебічного стимулювання та мотивації		+				+
Контролю та самоконтролю						+
Функціонування при мінімальній інформації про учнів						+
Нечутливості						+
Науковості					+	
Динамічності					+	
Паритетності					+	

Джерело: сформовано на основі аналізу та узагальнення матеріалів [3; 5; 9; 11; 12; 22]

Як свідчить аналіз цієї табл. 2, до основних принципів адаптивного навчання державних службовців можна віднести:

- гнучкість, відкритість, орієнтацію на реальні потреби суб'єкта, що навчається, варіативність;
- нове розуміння загальної культури державних службовців в інформаційному суспільстві як поєднання гуманістичної, наукової та технологічної складових, як основи для організації особистого, соціального і професійного життя (принцип соціального та особистісного розвитку);
- інтеграцію культурно-історичного та ціннісно-аксиологічного феноменів, засвоєння яких

дозволяє переосмислити такі істини та цінності, як пізнання природи, суспільства, людини і культури (принцип культурно-історичного та ціннісного розвитку);

— реалізацію інтегративно-модульних технологій навчання, які базуються на єдності нормативного (соціального) та індивідуального, що дозволяє особистості конструювати індивідуальні освітні маршрути принцип індивідуального просування);

— забезпечення грамотності та компетентності, розвитку загальної інтелектуальної культури, створення наукової бази у професійній сфері (принцип компетентнісного підходу).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Останніми роками адаптивне навчання сильно змінилося завдяки появі сервісу «Knewton». Розпочався такий період, коли кожний освітній додаток за замовчуванням – адаптивний. У навчальних системах реалізуються принципи відповідно до яких забезпечується ілюстрація, що державні службовці знають, наскільки вони готові до нових знань і як їх здібності розвиваються з часом. Зрозуміло, необхідно мати початкову інформацію, що взагалі потрібно знати державним службовцям, та сформулювати відповідний стандарт. Без складної інфраструктури, що поставляла б найсвіжіші дані про створені під час навчання знання та вміння державним службовцям, цього зробити неможливо. Такі системи можуть лише робити припущення з певним значенням ймовірності. Важливо підкреслити, що похибка буде збільшуватися в геометричній прогресії з кожним новим рівнем, на який переходять державні службовці. Тому вкрай необхідними слід вважати постійну корекцію траєкторії навчання.

Сучасним інструментарієм вдосконалення адаптивного навчання державних службовців є розроблення і впровадження інтелектуальних навчаючих систем. Інтелектуальний аналіз рішень – це процедура перевірки, при якій навчальна система здатна проаналізувати відповіді державних службовців на тестові завдання, вказати, що саме неправильно чи неповно висвітлено у відповіді та, як наслідок, які знання недостатньо засвоєні державним службовцем. В зв'язку з цим, інтелектуальні навчаючі системи можуть надавати державним службовцям детальну інформацію про помилки та, відповідно, адаптувати навчальний процес до індивідуальних особливостей державних службовців. Ця адаптація може включати, наприклад, постійний підбір і організацію структури наступної порції навчального матеріалу – залежно від того, які компоненти знання та процедури досліджуваного предмета засвоєно державними службовцями і наскільки добре.

Також можуть враховуватися його емоційний і когнітивний стани, мотивація до навчання, навчальні цілі (підготовка до підсумкового екзамену з предмету або вивчення повного курсу «з нуля», в індивідуальних формах і темпі). Інтелектуалізація комп'ютерного навчання передбачає використання методів і моделей подання інформації на базі систем, заснованих на знаннях.

Список літератури.

1. Артамонов Є. Б., Панфьоров О. В. (2016). Формування адаптивних динамічних сценаріїв у комп'ютерних системах навчання. *Технологический аудит и резервы производства*. № 6 (1). С. 66-71.
2. Витко Т. Ю. (2018). Державний службовець в умовах реформування державного управління в Україні. *Аспекти публічного управління*. Т. 6, № 3. С. 39-47.
3. Гадомська А. А. (2016). Інтерактивний мовленнєво-адаптивний комплекс у методиці навчання української мови як іноземної. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Педагогічні науки*. № 6. С. 28-34.
4. Добровольська А. М. (2016). Формування ІТ-компетентності майбутніх фахівців під час реалізації адаптивної моделі навчання. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. № 26. С. 47-56.
5. Доманецька І. М., Федусенко О. В., Хроленко В. М. (2017). Нейромережеві технології опрацювання природномовних текстів в адаптивних системах навчання. *Штучний інтелект*. № 3-4. С. 24-31.
6. Іларіонов О. Є., Іларіонова Н. М., Сорока П. М. (2016). Застосування теорії свідчень у адаптивних курсах корпоративних систем дистанційного навчання. *Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Серія : Механіко-технологічні системи та комплекси*. № 50. С. 100-106.
7. Іщенко М. І., Міщук Є. В., Радько. В. В. (2019). Підходи до розкриття дефініції «державний службовець» у контексті поняття «державна служба». *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 12.
8. Киричук А. С. (2016). Теоретико-методологічний аналіз поняття адаптивності в контексті формування готовності першокурсників до навчання у вищій школі. *Психологія і особистість*. 2016. № 2 (2). С. 209-218.
9. Костюченко О. В. (2017). Творчий і адаптивний потенціал навчання менеджерів соціокультурної сфери. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Психологічні науки*. Вип. 3(2). С. 36-40.
10. Лабезна Л. П. (2016). Структура та види адаптивних копінг-стратегії поведінки особистості під час навчання у ВНЗ. *Теоретичні і прикладні проблеми психології*. № 2. С. 79-89.
11. Літвінова М. Б. (2017). Адаптивне навчання фізики з використанням центрального образу. *Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки*. Вип. 80 (1). С. 247-252.
12. Літвінова М. Б. (2018). Створення навчального посібника для адаптивного навчання фізики у закладах вищої технічної освіти. *Фізико-математична освіта*. Вип. 1. С. 78-82.
13. Михальчук В. М., Горачук В. В., Краснов В. В., Толстанов О. К. та ін. (2017). Адаптивне навчання керівників закладів охорони здоров'я як передумова формування компетентнісного підходу до їх

професійної підготовки. *Медицина освіти*. № 2. С. 50-54.

14. Мінцер О. П. (2017). Обрії розвитку адаптивного навчання. *Медицина інформатика та інженерія*. № 1. С. 5-11.

15. Надворняк Я. (2019). SMART-технології в корпоративному навчанні державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування. *Нова педагогічна думка*. № 1. С. 42-44.

16. Панова Н. С. (2017). Державний службовець і публічний службовець: понятійно-правова характеристика. *Прикарпатський юридичний вісник*. Вип. 5. С. 155-159.

17. Пасека М. С. (2015). Опрацювання даних адаптивного навчання і тестування студентів вищого навчального закладу. *Науковий вісник НЛТУ України*. Вип. 25.4. С. 400-407.

18. Перов А. (2019). Правові засади професійного навчання державних службовців України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Юридичні науки. Вип. 22. С. 163-168.

19. Пікуляк М. В. (2016). Моделювання сценаріїв адаптивного навчання в системі дистанційної освіти. *Фізико-математична освіта*. Вип. 3. С. 77-81.

20. Пішванова В. О. (2015). Принципи адаптивного навчання. *Вісник Запорізького національного університету*. Педагогічні науки. № 1. С. 178-183.

21. Сабадош Г. О., Усенко О. В., Харченко О. В. (2019). Формування сучасної системи професійного навчання державних службовців в Україні. *Економіка та держава*. № 6. С. 41-45.

22. Федусенко О. В., Федусенко А. О., Доманецька І. М. (2017). Концептуальна модель адаптивної інформаційної системи навчання. *Управління розвитком складних систем*. Вип. 32. С. 86-90.

23. Чебоненко С. О., Третяк О. С. (2019). Проблемні питання функціонування системи професійного навчання персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України. *Науковий вісник Сіверщини. Серія : Освіта. Соціальні та поведінкові науки*. № 1. С. 154-157.

24. Яремчук І. А., Почекалін І. М., Сичевський Ю. О., Бабіч О. В. та ін. (2019). Особливості впровадження електронного посібника з навчання англійської мови у Державній прикордонній службі України. *Інформаційні технології і засоби навчання*. Т. 73, № 5. С. 67-85.

References.

1. Artamonov Ye. B., Panforov O. V. (2016), "Formation of adaptive dynamic scenarios in computer learning systems", *Tekhnolohicheskyy audit y rezervy proyzvodstva*. vol. 6 (1). pp. 66-71.

2. Vytko T. Yu. (2018), "Civil servant in the conditions of public administration reform in Ukraine", *Aspekty publichnoho upravlinnia*. T. 6, vol. 3. pp. 39-47.

3. Hadoms'ka A. A. (2016), "Interactive speech-adaptive complex in the methodology of teaching Ukrainian as a foreign language", *Naukovyy visnyk Pivdennoukrains'koho natsional'noho pedahohichnoho universytetu im. K. D. Ushyns'koho. Pedahohichni nauky*. vol. 6. pp. 28-34.

4. Dobrovol'ska A. M. (2016), "Formation of IT competence of future specialists during the implementation of the adaptive learning model", *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika*. vol. 26. pp. 47-56.

5. Domanets'ka I. M., Fedusenko O. V., Khrolenko V. M. (2017), "Neural network technologies of natural language texts processing in adaptive learning systems", *Shtuchnyy intelekt*. vol. 3-4. pp. 24-31.

6. Ilarionov O. Ye., Ilarionova N. M., Soroka P. M. (2016), "Application of testimonial theory in adaptive courses of corporate distance learning systems", *Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu "KhPI". Seriya: Mekhaniko-tekhnolohichni systemy ta komplekсы*. vol. 50. pp. 100-106.

7. Ischenko M. I., Mischuk Ye. V., Rad'ko. V. V. (2019), "Approaches to the disclosure of the definition of "civil servant" in the context of the concept of "civil service"", *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. vol. 12.

8. Kyrychuk A. S. (2016), "Theoretical and methodological analysis of the concept of adaptability in the context of forming the readiness of freshmen to study in higher education", *Psykhologhiia i osobystist'*. 2016. vol. 2 (2). pp. 209-218.

9. Kostiuchenko O. V. (2017), "Creative and adaptive training potential of socio-cultural managers", *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. Seriya: Psykhologichni nauky*. vyp. 3(2). pp. 36-40.

10. Labezna L. P. (2016), "Structure and types of adaptive coping strategies of personal behavior during university studies", *Teoretychni i prykladni problemy psykholohii*. vol. 2. pp. 79-89.

11. Litvinova M. B. (2017), "Adaptive teaching of physics using the central image", *Zbirnyk naukovykh prats' [Khersons'koho derzhavnoho universytetu]. Pedahohichni nauky*. vyp. 80 (1). pp. 247-252.

12. Litvinova M. B. (2018), "Creation of a textbook for adaptive teaching of physics in institutions of higher technical education", *Fizyko-matematychna osvita*. vyp. 1. pp. 78-82.

13. Mykhal'chuk V. M., Horachuk V. V., Krasnov V. V., Tolstanov O. K. та in. (2017), "Adaptive training of health care managers as a prerequisite for the formation of a competency-based approach to their training", *Medychna osvita*. vol. 2. pp. 50-54.

14. Mintser O. P. (2017). "Horizons of development of adaptive learning", *Medychna informatyka ta inzheneriia*. vol. 1. pp. 5-11.

15. Nadvorniak Ya. (2019), "SMART-technologies in corporate training of civil servants and local government officials", *Nova pedahohichna dumka*. vol. 1. pp. 42-44.

16. Panova N. S. (2017), "Civil servant and public servant: conceptual and legal characteristics", *Prykarpats'kyj iurydychnyj visnyk*. vyp. 5. p. 155-159.
17. Pasieka M. S. (2015), "Processing of data of adaptive training and testing of students of higher educational institution", *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*. vyp. 25.4. pp. 400-407.
18. Pierov A. (2019), "Legal bases of professional training of civil servants of Ukraine", *Visnyk Natsional'noho universytetu «L'vivs'ka politekhnika». Yurydychni nauky*. vyp. 22. pp. 163-168.
19. Pikuliak M. V. (2016), "Modeling of adaptive learning scenarios in the distance education system", *Fizyko-matematychna osvita*. vyp. 3. pp. 77-81.
20. Pishvanova V. O. (2015), "Principles of adaptive learning", *Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu. Pedagogichni nauky*. vol. 1. pp. 178-183.
21. Sabadosh H. O., Usenko O. V., Kharchenko O. V. (2019), "Formation of a modern system of professional training of civil servants in Ukraine", *Ekonomika ta derzhava*. vol. 6. pp. 41-45.
22. Fedusenko O. V., Fedusenko A. O., Domanets'ka I. M. (2017), "Conceptual model of adaptive learning information system", *Upravlinnia rozvytkom skladnykh system*. vyp. 32. pp. 86-90.
23. Chebonenko S. O., Tretiak O. S. (2019), "Problematic issues of functioning of the system of professional training of the personnel of the State Penitentiary Service of Ukraine", *Naukovyj visnyk Siverschyny. Seriya: Osvita. Sotsial'ni ta povedinkovi nauky*. vol. 1. pp. 154-157.
24. Yaremchuk I. A., Pochekalin I. M., Sychevs'kyj Yu. O., Babich O. V. ta in. (2019), "Features of the introduction of an electronic textbook for teaching English in the State Border Guard Service of Ukraine", *Informatsijni tekhnolohii i zasoby navchannia*. T. 73, vol. 5. pp. 67-85.

Стаття надійшла до редакції 20.06.2020 р.